

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

СИЛУЕТЕ

Цртеж рађен само у једном, обично црном тону који се једино контуром представљеног предмета одваја од позадине, назива се данас силуетом. Међутим, не када се назив силуета односио само на лик неке особе представљен

на овај начин из профила. Оваква врста „портрета“ настала је по угледу на кинеско позориште сенки.

За разлику од скуких слика-минијатура рађених за медаљоне, силуета је веома јевтин цртеж јер овакве слицице може да израђује свако, макар и немао дар за сликање. Довољно је пројектовати сенку нечијег профила на хартију, оивичити је оловком а затим је умањити и ту умањену пројекцију испунити тамном бојом или је чак изрезати маказама и за лепити на светлију подлогу.

Овакав „портрет“ назван је из сарказма силуетом по Етијену де Силуету (1709—1767) министру финансија Луја XV. Силует је на тај положеј дошао у тренутку када се Француска налазила у критичном финансијском стању. У прво време Силует је због својих оштрих али ефикасних мера био назван генијалним финансијером. Али, када је он стао да тражи да многе мере обухвате и привилеговану класу, племство, против њега

је устала сва аристократија. Због тога што је тражио смањење племићких пензија и опорезивање њихових имања, Силует је после нешто више од осам месеци оборен са свог министарског положаја. У тој кампањи против њега некеме је пало на ум да и јевтине слицице-сенке назове силуетама. Назив је био злован, али несумњиво духовит и остао је не само у француском језику, већ је прихваћен и као међународни термин.

У ОВОМ БРОЈУ: Давид.
Трка јегрењака. Црни лук.
У самачкој соби моржева.
Како је постао Оскар. Колико су били шешки диносауруси. Изложба шатора. Разне вести у слици и речи

Ripley's Веровали или не!

БАГДАДСКИ КАЛЛО ХАРУН АЛ РАШИД

(763-809)
НИЈЕ МОГАО ДА ПОТПИШЕ НИ ЈЕДНУ СМРТНУ
ПРЕСУДУ АКО ПРЕ ТОГА НЕ БИ ОБУКАО
ПОТПУНО НОВО, КАО КРВ ЦРВЕНО ОДЕЛО!

ХРАМ ЗА НОКАТ

НА БРАУ АБУ (ИНДИЈА)
САГРАДЕН ЈЕ 1.200. ГОДИНЕ ХРАМ
АЧИЛ ЕСВАР
ДА БИ СЕ У ЊЕГА СМЕСТИО ЈЕДАН
НОКАТ ЗА КОЈИ СЕ ВЕРОВАЛО ДА
ПОТИЧЕ СА ШИВИНОГ ПАЛЦА НА
НОЗИ!

АЛ ХОФСТАТЕР ИЗ СТ. ТОМАСА,
ДЕВИЧАНСКА ОСТРВА, СЕДЕКИ У СВОМ
ВРТУ МОЖЕ ДА ВИДИ ПРЕКО СВОГ ДЕС-
НОГ РАМЕНА КАРИПСКО МОРЕ, А ПРЕКО
ЛЕВОГ АТЛАНТСКИ ОКЕАН!

ИГРА- ЦИЦЕ НА РАМЕ- НИМА

СА БАЛИЗА
СА СВИМ
МЛАДЕ
ДЕВОЈКЕ
— ИНАЧЕ
НЕВИЧНЕ
ИГРИ,
АКРОБАТИЦИ-
САТИМА ИГРАЈУ
НА
РАМЕНИМА
СВОЈИХ
ПАРТНЕРА
У РИТУАЛНОЈ
ИГРИ ЗАШТИТЕ
ОД ГРЕХА И
ОПАСНОСТИ
ПОШТО СУ
ПРЕТХОДНО
ХИПНОТИЗО-
ВАНЕ
РИТМИЧКОМ
СВИРКОМ
БУЊЕБА

КОЛИКО СУ БИЛИ ТЕШКИ ДИНОСАУРУСИ

Научник Колберт покушао
је да израчуна запремину,
а на основу ње и тежину
престоријских животиња.
Специфична тежина дино-
сауруса износила је 0,9
килограма.

Диносауруси су били, као
што је познато, карактеристи-
чна животињска група сред-
њег доба у геолошком разви-
ћу Земље, такозваном мезо-
зоику. Њихови диновски ске-
лети изазивају запрепаштење,
па чак и ужас, посетилаца па-
леонтолошких музеја. Мада
нису сви припадници ове ве-
лике групе гмизаваца дино-
ви, ипак су претежно били
много и већи и тежи од да-
нашњих највећих сувоzemних

СТАКЛЕНЕ БАШТЕ ОД ВЕШТАЧКЕ МАТЕРИЈЕ

Од вештачке материје поја-
чане стакленим влакнима, про-
изводе се плоче које пропу-
штају светлост. Погодне су
за грађење стаклених башта
а јаке су толико да их ни
град ни пљусак не могу да
оштеће. Утврђено је да је у
овако покривеним баштама
напредовање биља и цвећа
одлично.

животиња, а поједини међу
њима уопште највеће живо-
тиње које су икад битисале
на овој нашој планети.

На основу испитивања на
боље или лошије очуваним
скелетима, могла је да се из-
рачуна њихова тачна величи-
на. Амерички природњачки
музеј има изванредно велик
број добро очуваних фосила
који су навели природњака
Елвина Колберта да покуша
да реши занимљиво питање:
колико су била тешка ова пра-
историјска чудовишта. Струч-
њаци су се сложили у мишље-
њу да је професор Колберт
савесно извршио задатак ко-
ји је сам себи поставио и да
се његове оцене могу прихва-
тити као приближно тачне.

Алосаурус, који је припа-
дао месождерској групи „те-
ропода“ био је тежак око две
тоне (један одрастао лав је
два да достиже 150 килогра-
ма), а знатно од њега већи
тираносаурус достигао је и

свих седам тона. Велики би-
љождери били су у просеку
још тежи: стегосаурус је имао
око 1,8 тону, игоанодон —
4,5 тоне, диплодокус око
10, док се тежина бронтосау-
руса кретала између 27,9 и
32,4 тоне. Брахисаурус, нај-
страшнији међу њима, био је
тежак ништа мање од 78,3 то-
не, што значи да је имао от-
прилике исто килограма као
и један одрастао кит. Да би-
смо боље схватили колика је
то тежина упоредимо је с те-
жином нама познатих сувоzem-
них животиња. Афрички но-
сорог, на пример, тежак је 1,5
до 2, а слон око 3 тоне, док
се тежина нилског коња кре-
ће између две и четири тоне.

Ови диновски биљождери
живели су у геолошким пери-
одима горња јура и креда, у-
сред више него бујне вегета-
ције која је могла да задово-
љи њихове прождрљиве апе-
тите.

ПОВРАТАК БУРМУТА?

Да ли шмркање бурмута оп-
ет улази у моду? Према са-
општењу фабрика, нарочито
у Баварској, садашња произ-
водња овог дувана износи
303.000 килограма.

Ко данас купује толики бур-
мут? Он је био омиљен у вре-
ме Фридриха Великог, Вол-
тера, Наполеона, када су се
носили жабои од чипака и ка-
да су за њега прављене наро-
чите бурмутице од емајла.

Данас се сматра да је шмр-
кање бурмута застарела ствар.
Али можда и није.

Индустрија верује у „рене-
сансу“ „шмркивања“ и чак по-
требу овог бездимног ужива-
ња дувана који изазива кијање,
— зато што се „стара о здрав-
љу грађана“ и што жели да
им обезбеди пушење и на јав-
ним местима и у предузећима.

У САД има већ сада више
од 6 милиона људи који у-
шмркују бурмут. Годишње он-
и удахну кроз нос око 70
милиона килограма дувана ко-
ме се додају различити ми-
риси: слатки корен, каран-
фил, цимет и слично.

Подземна вода СТАРА 20.000 ГОДИНА

Испод Сахаре је пронађена
вода од пре 20.000 година —
установили су немачки и еги-
патски научници. Нарочито је
важно било утврдити да ли
су то остаци из климатски
повољнијег доба или су то
новије воде. У пустињи је,
значи, постојао живот пре ви-
ше миленијума. До сличних
резултата дошли су амерички
научници у Саудијској Ара-
бији. Само у близини Нила и
у обалским зонама била је
подземна вода новијег поре-
кла.

ИЗЛОЖБА ШАТОРА

Недавно је у Паризу од-
ржана изложба под називом
„камповане“. На из-
ложби су приказани најно-
вији изуми шатора и ча-
маца, како за одрасле та-
ко и за децу.

Између осталих био је
изложен шатор за логоро-
вање у пољу, такозвани
бивак, тежак свега неко-
лико килограма који мо-
же да се подигне за свега
неколико минута. Поде-
шен је да има стално исту
температуру ако се поди-
же у планини.

Канадски или класични
шатори постоје још од по-
четка развоја кампова. То
су управо шатори трапе-
ра, али сада модернизова-
ни према 1963. години. Ла-
ки за монтажу они су
идеални за децу и ђачке
колоније.

Шатор начињен по угле-
ду на ескимске иглое треба
само мало надувати и за 3
минута он ће се усправи-
ти. Четири кочића су до-
ри.

вољна да би се учврстио
и још неколико да би се
човек осигурао од јачих
ветрова који онда могу да
дувају и до 90 километара
на час.

Шатор Сијукса је начи-
њен по угледу на старе
шаторе овог чувеног ин-
дијанског племена. Чет-
вороугаони вигвам има
катарке на сваком уг-
лу. Материја од које је
начињен живих је боја и
заузима мало места кад се
добро пресавије. Тачне
димензије су му 105x105, а
висина: 1,60 см.

Осим шатора на излож-
би су приказани и мали
чамци и барке за децу.

Један чамац тежак све-
га 1400 грама може да из-
држи дете од 8 година те-
шко обично око 50 кило-
грама.

Други, тежак 7 кг може
да издржи свих 120 кило-
грама оптерећења.

Трећи, назван „истражи-
вач“, има две посебне пре-
граде за надување и „со-
бу за гледање“ углављену
у поду чамца. „Истражи-
вачем“ се тако може кр-
старити и узгред посма-
трати живот у свету тиши-
не на дну мора или језера.

ЋУТЉИВИ ПУТНИК ОКО СВЕТА

Двадесет двогодишњи Американац Алекс Велш вероватно није најћутљивији човек на свету, али је свакако најћутљивији путник око света. Наиме, када је својом седам деценија старом једрилицом после 5.600 километара пловидбе стигао у јапанску луку Јокохама, замолио је за цигарету и један сендвич али је одбио позив месног једриличарског клуба да ноћ проведе на сувом. Повукао се у кабину на својој једрилици израцивши претходно новинаре који су желели да га интервјуишу и сниме. Исто тако без речи је одбио понуду градских отаца да дође на пријем у његову част.

Нешто мало говорљивији постао је када су му његови разочарани домаћини послали младог Јапанца Кеничи Хорија који је такође већ једном сам препловио Тихи океан. Њему је Велш испричао да је на своје путовање око света кренуо пре две године и то из Копенхагена. У фебруару ове године прошао је кроз Панамски канал. Преко Маркишких острва стигао је до Џилбертовог острва у средишњем делу Тихог океана, а одатле је без задржавања пловио до Јапана. Живео је само од пасуља и воде. Од такве исхране руке су му страховито отекле и због тога ће одсад јести што више салате. О својим даљим плановима и правцу пловидбе ћутљиви светски путник није хтео да каже ни једну реч.

НИКАД НИЈЕ КАСНО

Дипломирати на универзитету већ одавно не представља неку реткост. За диплому није прописан узраст и свако ко се пријави на испит може да га полаже само ако покаже потребно знање и испуњава остале услове. Међутим, на универзитете се у великим случајевима уписују и младићи и девојке после завршене средње школе. Има и та-

ких студената који су зашли у зреле године, па чак и оних који су на прагу старости. Ипак, вероватно је све надмашила Алис Смит из америчке државе Индијане која је ових дана примила диплому и ако је већ прекојачила 95. годину. Изрека: „Никад није касно“ — баш као да је за њу измишљена.

ОСТРВО НОМАД

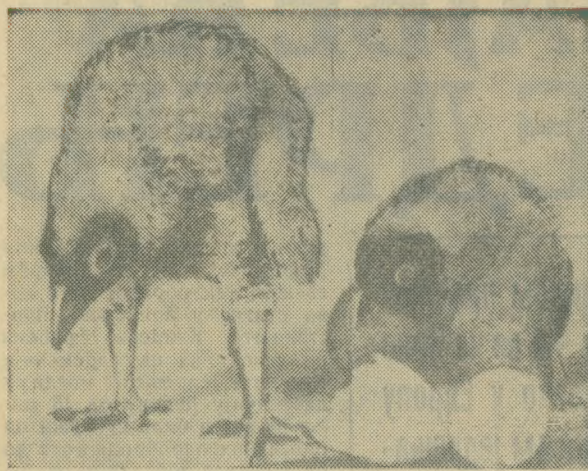
Највећа река Кине Јанг-цекјанг доноси сваке године у Источно кинеско море огромне количине наноса. Као последица тога, делта ове реке непрестано се помера даље у море — просечно један километар за четрдесет година. За-

једно с њом сели се на исток и велико пешчано острво Чунминдао које се од речног наноса сформисало на ушћу реке Јанг-цекјанг пре више хиљада година. Како нам сведоче историјске хронике, западни

крај острва налазио се некад насупрот планине Ланшан, близу града Нантуна, а источни према граду Хајмину. За десет векова острво се преселило на југоисток за око 80 километара, растојање које премаша његову данашњу укупну дужину.

Стално „сељење“ острва принуђава његове становнике да с времена на време пресељавају насеља из региона којима прети разарање на нов део који је река створила својим наносима. Главни град острва Чунмин, који данас има око 30 хиљада становника — селио се досад с места на место пет пута.

Острво не само што се помера, већ и стално расте. Пре хиљаду година оно је било велики пешчани спруд, а данас је треће по величини острво у Кини — са више од 800 квадратних километара на коме живи преко 400.000 становника.

П Р В И П У Т

На опште изненађење у Берлинском зоолошком врту изгледа су се у инкубатору два орлића јужноамеричке врсте јурубу (прни суп), како их тамо зову. Ово је први пут да су из

донесених јаја вештачким путем дошли на свет младунци птица грабљивица. Здрави су и нормално се развијају, али засад не изгледају баш лепотани.

НАЈВЕЋА ТРКА ЈЕДРЕЊАКА

Средином прошлог века чај се из Кине превозио у Европу великим једрењацима. Трке једрењака са товарима тек обраног чаја

Крајем маја 1866. године владала је на ушћу Ми Кјанга, велике реке у кинеској провинцији Фу Кјен, необична ужурбаност. У пристаништу Фу Чуе врвело је од трговаца и морнара. Готово сви чајници су се стицали према флоти од десет једрењака усидрених на излазу из пристаништа.

То су били циновски једрењаци, клипери са три катарке, дугачки по 100 метара, који су могли да приме товар од 800 тона. А ипак су личили на витке јахте. Очекивала их је трка на морској стази од 30.000 километара, дуга три месеца.

Британски увозници су и те, као и ранијих година, по-

нудили велику награду оном једрењаку који са товаром свежег, тек обраног чаја први стигне у лондонско пристаниште. Клипери, грађени по угледу на најсавременије америчке једрењаке, могли су да развију брзину од 15 миља на сат и били су бржи од просечних пароброда тога доба. Награда победнику ове не званичне трке износила је 10 фунти по тони терета.

Необична трка није имала уговорено време поласка. Бродови су товарени највећом могућном брзином и полазили чим су били пуни. Агенти су подмићивали кинеске трговце чајем да би прво товарили на њихове бродове и сваки капетан је хвалио свој брод.

Фаворити су те године били нови клипери „Аријел“ и „Тејцинг“ али су озбиљне шансе имали и нешто старији бродови „Тепинг“, „Серика“ и нарочито „Фејри Крос“ који је претходне године најбрже превалио пут од Кине до Лондона.

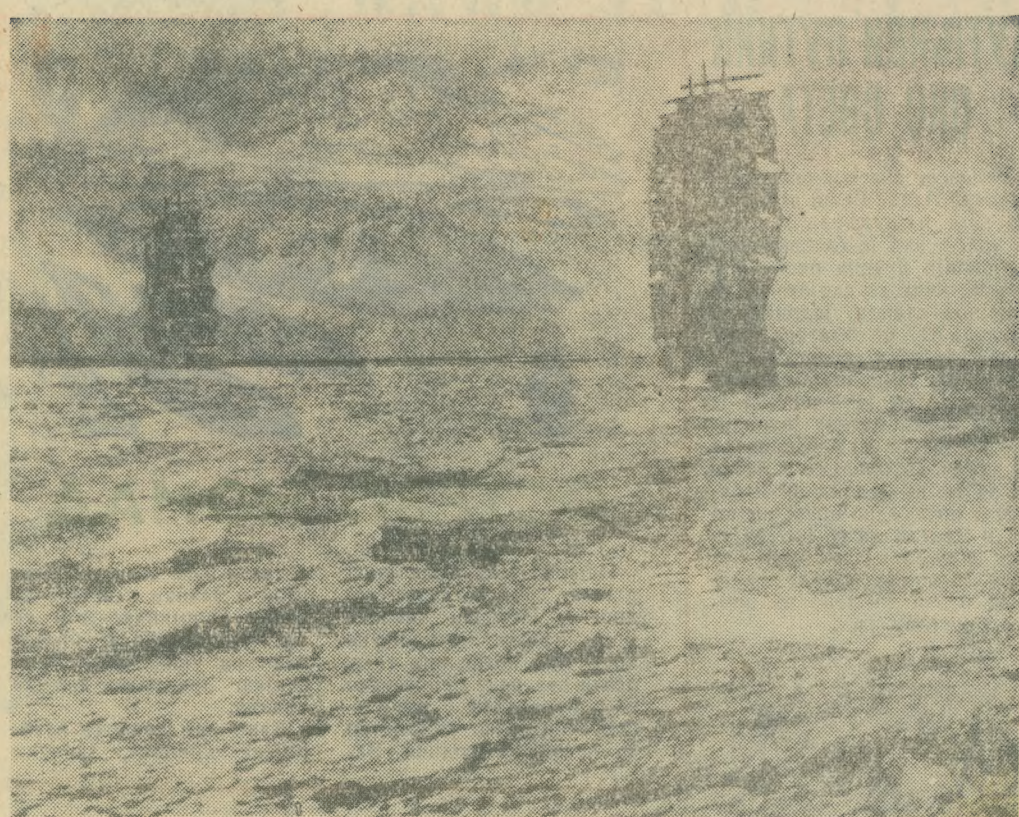
Капетан Ки био је командант „Аријела“. Уз бок његовог једрењака, као и осталих, пристајали су сампани са товарима чаја; носачи су највећом брзином уносили чај у утробу брода и одлазили по нови товар. Трка је у ствари већ била почела у овој необичној грозници.

Ујутро 28. маја Киов помоћ-

ник Данкан је саопштио да је једрењак натоварен и спреман за полазак. Ки је био жељан зараде и са потцењивањем је посматрао своје супарнике. Оценио је да има дан предности јер ће товарење на другима трајати још 24 сата. Пошто је имао неограничено поверење у свој нови клипер Ки је одлучио да и он остане још и што више натовари једрењак. Смештани су нови товари пуном брзином, уз громку команду и звиждуке.

Следећег јутра Ки је издао наређење да се дигну сидра и да „Аријел“ вучен реморкером заплови. Данкан је одмах приметио да „Тепинг“ и „Серика“ прате њихов брод, али Ки се није узрујавао због тога већ што његов реморкер неспретно маневрише и удара једрењак о бок. Послао је чамац по новог пилота али се у узбуњеној води преврнуо и то је још повећало закашњење Аријела. Киу је пао камен са срца тек када се нашао на отвореном мору. За то време „Фејри Крос“ га је претекао и већ се изгубио у магла.

Североисточни монсун је помагао „Аријелу“ да заплови пуном брзином. Једрењак је првог дана превалио 190, другог 195, а трећег 240 миља. Људи из посаде су се често окретали: сидрета „Тепинга“ упорно их је пратила. Два

брода су се читаву недељу дана утркивала, готово бок уз бок а више од 15 дана посаде су веровале да су њихови бродови први. Али се испоставило да је чело грке држао велики једрењак „Фејри Крос“ који је 18. јуна око подне прошао кроз Сундски архипелаг. „Аријел“ је прошао после два дана и „Тепинг“ после четири. „Серика“ и „Тејцинг“ су били још даље.

Међутим, Ки је био чврсто решен да добије трку. Надао се да ће у Индијском океану надокнадити време изгубљено у Кинеском мору. Наредио

је да се и даље плови са пуним једрима макар се сломила једна од кратарки. Ветар је претио да покида платна а ако би дошло до лома морали би се повући у неко пристаниште док се не изврши оправа. Ки је сваког дана у подне саопштавао колико су превалили претходног дана: 250, 300, 330 миља. Последња цифра је означавала брзину већу од 14 миља на сат што је и за многе данашње пароброде недостижно.

Једне ноћи чула се ломљавина и пуцање поцепаног платна. Поломно се крст на врху једне катарке. Ки је био бесан. Пошто је извршена поправка израчунао је да је изгубио драгоцене 20 миља. Сутрадан се поново сломила једна катарка.

„Фејри Крос“ је још био на челу. Поред острва Маурицијуса прошао је два дана испред „Аријела“ и „Тепинга“ и пет до десет дана испред „Серике“ и „Тејцинга“.

Ки је наредио да се између катарки поставе додатна једра. Ова одлука му се исплатила. Око Рта Добре Наде прошао је 14. јула, само три сата после „Фејри Кроса“. Сутрадан после подне радосни повисице целе посаде „Аријела“ измамили су Кија са догледом на палубу. На хоризонту су се виделе катарке „Фејри Кроса“.

— Сада си мој! — загрмео је Ки.

Капетани свих једрењака у то време имали су доста прецизне карте ветрова и морских струјања од америчког хидрографа Метјуа Фонтена Морија. Па ипак, вештина је могла да скрати путовање за неколико дана. Ки је знао да ће га до Свете Јелене пратити добри ветрови а да ће око екватора упасти у зону мртвих ветрова. Стога је одлучио да уместо најкраћим, истинитим путем, продужи на запад где су ветрови живљи. Исту одлуку донео је и капетан са „Фејри Кроса“. Оба двојица су прерано донели одлуку да одступе од правог пута. Тако су их „Тепинг“, „Серика“ и „Тејцинг“ прстигли али им нису далеко одмакли. Ки је претекао „Фејри Крос“ и заузео четврто место.

Око подне деветог августа команданти „Тепинга“ и „Фејри Кроса“ су пребледели: пред њима се простирало мртво море без поветарца које се блистало на сунцу. За то време једра „Аријела“ који је пловио око 30 миља западно од њих напунила су се ветром и Ки је наставио пловидбу нормалном брзином.

Увече 17. августа капетан „Фејри Кроса“ је променио по десети пут положај једара. Најзад је кроз доглед приметио како и „Тепинг“ почиње да измиче. Надао се да ће се у току ноћи и његова једра напунити ветром. Али тек 24 сата касније „Фејри Крос“ је полетео морем када је јасно да је изгубио трку.

Код Азорских острва „Аријел“ је био на челу испред „Тепинга“. Ноћ између четвртог и петог септембра Ки је пробдео. Већ недељу дана није спавао. Према својим прорачунима очекивао је да ће ускоро угледати кулу свети-

љу Лендс Енда, најјужније тачке британске обале. Тридесет и два човека пијели су као један у мрак очекујући да угледају спасоносну светиљу.

Прошла је поноћ, и један сат. На видику ништа. Изненада око пола два, на „Аријелу“ је завладало славље. Угледали су кулу светиљу.

Међутим, у зору је расположење спласло. Само неколико миља иза крме „Аријела“ грмицале су се великом брзином три катарке „Тепинга“. Када су се и последње звезде угасиле поморци су угледали обалске чамце. Целу обалу Енглеске захватила је грозница. У Лондон су стизали телеграфски извештаји о положају супарника и стању трке.

Шестог септембра нешто пре седам сати обалски пилот попео се на палубу „Аријела“ и честитао Киу што је те сезоне први довео свој брод из кинеских вода.

Али Ки је знао да трка још није добијена. Само неколико миља иза њега налазио се „Тепинг“. Ки је био изнурен од неспавања, са дубоким борама и подочњацима. Говорио је неповезано, не прекидајући речима.

Два сата касније „Аријел“ се зауставио, а један реморкер који ће га одвући у пристаниште упутио се према ње му.

Почињали су најдраматичнији тренуци. Реморкер који је вукао „Тепинг“ био је снажнији и бржи. Док је на „Тепингу“ који је пристизао „Аријел“ владало право славље на „Аријелу“ се орило од поштом а морнари су свом снагом гурали кратарке једрењака не би ли му помогли да убрза пловидбу.

Врхунац нервозе завладао је када је „Тепинг“ прстигао „Аријел“. Само је Ки остао миран, објашњавао је својим људима да ће „Тепинг“ морати да застане код Гревсенда док море не надође.

Предвиђање се испунило: „Тепинг“ је застао и „Аријел“ га је стигао. Оба једрењака су чекала, један крај другог, да ниво мора порасте, док су њихови реморкери под пуном паром били спремни да крену у финиш.

Када су једрењаци кренули, „Тепинг“ је поново добио неколико минута али га је спретним маневрима Ки сустигао код самих докова. Само, „Тепингов“ док је био ближи Пристанишће власти су забележиле да је тачно у 22 сата са „Тепинга“ искрцан трви сандук са чајем, а са „Аријела“ тек у 22.20.

Градитељи Аријела Шоу и Мекстон нису хтели да признају пораз јер је њихов брод први стигао у Дангнес. Власник „Тепинга“ пристао је да подели награду са власником супарничког једрењака. Ки није био задовољан и желео је реванш. Заиста, следеће године „Аријел“ је превалио исти пут за 97 уместо 99 дана. То је била последња трка једрењака са чајем.

ПОСЛЕДЊИ
МОМЕНТАЛ

Најмоћнији убица бактерија међу свим биљкама. Није још испитан хемијски састав црног лука

Мало је намирница које су, с обзиром на њихова лековита својства, толико дуго потцењиване као што је случај са црним луком, овим нимало репрезентативним представником фамилије кринова. Мада се гаји од најдањих времена и мада је

увек сматран „здравим“, црни лук је тек последњих година привукао пажњу научника. На основу истраживачких радова совјетских и америчких научника, ми данас прилично знамо о важној улози црног лука у борби за здравље.

У току једног опита о уништавајућем дејству на клице у коме је употребљено 150 разних биљака, совјетски научник доктор Тонкин открио је да је обичан црни лук најмоћнији „убица бактерија“ и да је у том погледу јачи од белог лука и далеко испред роткве, слачице и биберга. Клице које изазивају болести, као што су на пример беле стафилококе, неки облици протозоа, па чак и тифусне бациле црни лук брзо уништава.

Као што се и могло очекивати, објашњење лежи у не-пријатном мирису црног лу-

ЦРНИ ЛУК

ка. Ту чињеницу доказали су недавно амерички научници Волкер, Линдгрен и Бакман. Пресна главница црног лука коју човек жваће пет минута својим оштрим испаравањем уништава све изазиваче болести који се налазе на слузокожи усне дупље, тако да уста и грло постају савршено стерилни. Стари бапски лек да се код назеба и гушобоље редовно једе сиров црни лук, показао се као потпуно исправан и препоручљив.

Занимљиво је да и тек изникле биљчице црног лука имају то својство да уништавају клице. Амерички научник Едвар Колман доказао је да се из једне стабљичице црног лука велике само један палац може добити толико мирисне материје колико је потребно да се униште гљивице које изазивају пламењачу на житима и против којих су се досад борили веома отровним хемикалијама.

Совјетски лекари А. Филатова и В. Торолзијев испитивали су на универзитетским клиникама у Томску деловање испарења црног лука на инфилтриране ране. Опити су вршени са 11 пацијената, од којих су два, после ампутације руке или ноге, боловали од тешког запаљења ране. И ране осталих пацијената биле су у стадијуму тешке инфекције: препуне гноја, у коме је било много стрептокока, ста-

филокока и других бактерија, а уз то и веома болне.

Лечење се састојало у томе што су ране сваког дана по 10 минута излагане испаравању из две велике главнице црног лука згњеченог тако да се претворио у кашу. Већ по сле једног јединог излагања испаравању, болови су попустили, ране су изгубиле своју опасну сивожуту боју и почеле су да зацељују.

Хемијски састав лука веома је сложен и још није потпуно доступан анализи, мада хемичари упорно покушавају да „чаробну биљку“ разложе на њене хемијске саставне делове. Чим им то пође за руком, до лекова „на бази црног лука“ остаје само још један корак.

Чак и тамо где нема акутне инфекције, антисептична својства црног лука треба високо ценити. Његово дејство је и много јаче и много шире него што се мисли. Мада има особа чији желудац не подноси оштрину лука чињеница је да код већине људи он повољно утиче на варење.

На води пиријан црни лук помешан с млеком одличан је домаћи лек против кашља. Исто тако лекари, који су последњих година проучавали лековито дејство лука, препоручују против кашља и гушобоље други стари домаћи лек: ситно исецкан црни лук помешан с медом.

Кућа преко које прелазе возови

Изнад глава становника за Швајцарску, Шварцвалд ове куће у Штутгарту или Боденско језеро најчешће протутње свакодневно то и не примете па се и не 52 воза. Путници који путују узрујавају.

Градинар

Сви инсекти се не могу чувати, али по неки може тако да нас заинтересује да направимо за њега инсектаријум, као акваријум за рибе. У ствари то би био простор у коме иначе нормално живе инсекти које желимо да имамо стално пред очима.

Овде ћемо приказати једну групу лепих и великих колеоптера (тврдокрилаца), од којих је најпознатија буба градинар.

За смештај муже да послужи лакша кутија правоугаоног облика, доста пространа да би буба могла слободно да се креће. Добро би било ако би кутија имала једну или две застакљене стране, а поклопац неизоставно треба да је лако покретан да би се скинуо кад год затреба и обавезно да кроз њега допире ваздух. На дну кутије ставите слој песка, а у један угао раван суд воде, неколико каменчића, мало маховине или бусење траве.

Буба градинар је леп дугачак инсект са дугим брзим ногама, са изразда-

ним крилима, а по леђима лепе метално-зелене боје са дугиним одсјајем. Осим тога што има изглед драгог камена буба градинар има и друге квалитете. Један од њих је и тај што води жестоку борбу са пужевицама, жуковима и свима онима који пуштоше баште.

Уколико се потрудимо мало више око нашег госта одржаће се више година у добром здрављу. Осим тога интересантан је за посматрање а није потребно да се нарочито бринемо о његовој исхрани. Лети би било пожељно да га погостимо гусеницама, црвима и сличним инсектима које ће халапљиво прогутати.

У природи се градинари чешће појављују ноћу, него дању кад се крију од непријатеља испод камења. Али ако их будемо на викли на редовне оброке лако ће се привићи да излазе на дневну светлост. Ипак је боље, кад преста немо да се дивимо њиховом сјају на сунчевој светлости, да их склонимо у мрачнији кутак.

ПРОНАЛАЗАЧ WALT DISNEY'S

У САМАЧКОЈ СОБИ МОРЖЕВА

28. јул. Моторни чамац се лагано приближава масовном боравању моржева. Широки шљунковит приобални појас готово је покривен ружичастим телима. Али ево, разлиже се знак за узбуну што подсећа на кретање паса и читава маса моржева почиње да се креће. Брзим скоковима на кратким перајима огромне животиње журе према води и једна за другом нестају у таласима што заплускују обалу. Још мало и... бораваиште је пусто.

Тако је почела моја „робинзонијада“. Када ми је чамац нестао из вида а шум мотора утихнуло, осетио сам се некако чудно. У даљини мрачна висораван. На хоризонту брежуљци на које су се наднели оловносиви облаци. Продоран крик морских птица. А ја сам, потпуно сам усред суrove северне природе и огромних гомила камења разбацаних без икаквог реда.

Шта ми је? Уосталом, не догађа ми се први пут да дежурам у овако дивљој околини.

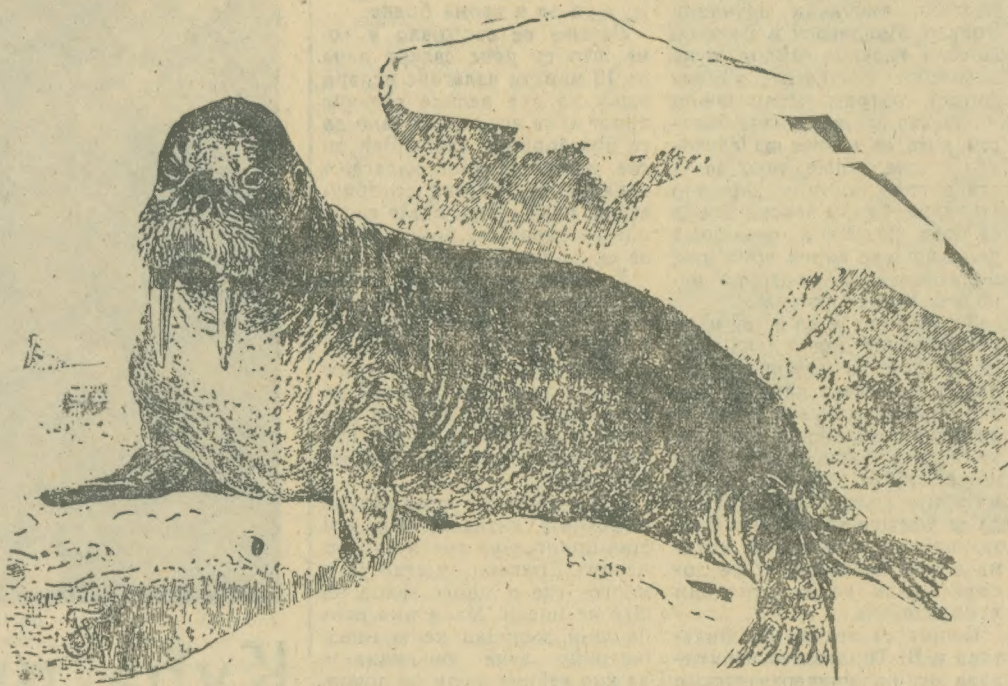
Предстоји ми да пратим живот моржева у овом масовном боравању, да снимим фотографије, а ако ме послужи срећа и филм. Само да ме време не изневери.

29. јул. Пре сванућа сам на брзину доручковао и одмах кренуо према ивици косе обале где су јуче лежали моржеви. Али, бораваиште је пусто. Само неколико мртвих телеса, очигледно од старости угинулих животиња. А где су остали?

Упорно дува североисточни ветар. Понекад пропадава киша. Постепено се небо изведрило, запламсала је златна сунчева лопта. Над главом ми круже галебови. Уједначеним жубором таласи заплускују шљунак и лењо се враћају.

Још једном проверавам апаратуру, правим скице, белешке. И у томе пролази читав дан.

30. јул. Пробудивши се још по мраку чујем уз равномерни шум таласа нове, непознате звуке: неки особен лавез, уздахе, мучање, накашљавање.

не. Трчим према обали. Кад је свануло угледао сам огромно јато од неколико хиљада моржева које је за време ноћи изашло на обалу. Нарочито су били густо збијени крај саме воде, али их је и у мору било не баш мало. Многи су мирно спавали на таласима.

Не губећи време фотографисах, снимам кино-камером. Јато је стално у покрету. Једни моржеви излазе на обалу, други се спуштају према води, трећи леже у пливачку и пуштају да их таласи нишу. Ако морж излазећи на обалу не нађе себи место, он се без размишљања пење на леђа најближих животиња, гура их без икаквих церемонија, удара кљовама. Узнемирен моржеви обично одговарају придошлицу лењим флегматичним ударцима. Понекад ипак дође до жестоког двобоја. Забацујући главе моржеви наносе један другом страховите ударе кљовама. Срећом по убојнице, леђа, груди и бокови код моржа покривени су брадавичастим за

дебљањима због којих старе моржеве домороци и називају „брадавичарима“. Њихова кожа толико је тврда да ни најјачи удар не може да пробије тај жуљевити оклоп. Само једном сам видео моржа са чије је њушке цурио поточић крви. Али, зато сам оживљавка и свежих огреботина видео много, углавном на младим мужјацима који још немају на кожи та жуљевита задебљања.

Зуби — очњаци код моржа — слободно их можемо назвати кљовама, — имају најразличитије облике: понекад су неједнако израсли, поломљени су или повређени. За време међусобних двобоја, моржеви често заплету кљове и свако од њих бесно тресе главом да их се ослободи.

31. јул. Моржеви веома ретко нападају ловце који им се својим чамцима често сасвим приближе. Али довољно је за качити моржа који спава на води или проћи поред рањеника па да се кљове бесно зариију у бок чамца претећи да га преврну.

Данас само што нисам доживео сличну судбину. Јутрос у 11 часова пошто сам завршио снимање — отворио

На три стотине километара од Залива провиђења, на рту Рудер на Чукотском полуострву налази се једно од највећих састајалишта моржева на свету. Занимљиво је да је ово њихово заједничко бораваиште већ више година нека врста „момачке собе“. У њему обитавају искључиво мужјаци.

Моржеви су годинама немилосрдно истребљивани, тако да их у западном Арктику готово нема. Данас моржеви живе углавном још само у водама Беринговог и Чукотског мора. Од пре извесног времена индустријски лов на моржеве је у Совјетском Савезу забрањен. Једино их месно становништво Чукотског полуострва сме да лови за своје домаће потребе.

Институт за морфологију животиња Академије наука СССР организовао је неколико експедиција у циљу проучавања ове занимљиве и драгоцене животиње. Из дневника једног од чланова експедиције, биолога Јаблокова, који је на Чукотском полуострву боравио 1960. године, доносимо неколико страница.

сам бележницу. Необичан шум по песку натерао ме је да подигнем главу. Огроман морж лагано и опрезно, са очевидним љубопитством, приближавао се мом склоништу: малом рову ископаном у шљунку. Ево га, већ ми је са свим близу и, ослоњен на ноге-пераја, претећи забацује главу.

„Сад ће се бацити на мене — пролетела ми је кроз главу мисао. — Да ли ћу успети да у макнем? Ех, нех пукне! кул пукне! Овакав случај неће се скоро поновити. Треба брзо снимити!“

Хитро сам снимио неколико кадрова. Морж ме је зловол-

но посматрао из непосредне близине, мрдајући смежураном њушком и пуштајући звуке сличне цоктању веверице, само јачем. Затим, нагло се окренувши стао је да скакуће према води оставивши ми за успомену неколико својих портрета.

1. август. Завршени су дани моје усамљености. Уосталом, нисам у праву. Јер, читаво време налазио сам се у близини животиња — каква је то онда усамљеност? Да, треба рећи да сам имао среће: не пружа се сваком биологу прилика да проведе неколико дана у овако великом и занимљивом друштву.

СТАТИСТИКА ЗНА ТО ТАЧНО...

Статистичари су се потрудили и да израчунају колико се на свету у току једне године произведе и попуши цигарета. Да бисмо изразили ту количину потребне су нам милијарде. Да будемо сасвим тачни: 1.177 милијарди комада цигарета попуши се сваке године. Ако бисмо све те цигарете наставили једну на другу мало би још требало па да стигнемо до Сунца. Наиме, Земља је удаљена од Сунца 150 милиона километара, а „цигаретна пруга“ само је за 26 милиона километара краћа, тј. дугачка је 124 милиона километара или пет шестина укупне раздаљине од Земље до Сунца.

Алкохол је увек био несрећа за човечанство и због тога је разумљиво да се статистичари интересују за тачне бројке. Тако је утврђено да све пиваре на свету за 12 месеци произведу 380 милиона хектолитара пива. Али, ни виногради и прерађивачи грозђа нису мање вредни: они на светско тржиште изнесу сваке године 248 милиона хектолитара вина. Уз то се за „љубитеље чашице“ произведу знатне количине разних жестоких пића.

На свим ливадама и пашњацима света задовољава своју глад 980 милиона оваца, 880 милиона крава, 500 милиона свиња и 333 милиона коза. Замашне цифре, зар не? Ко би помислио да је с времена на време корисно и занимљиво заварити у статистику? Вероватно би било занимљиво знати колико траве попасу ове животиње и шта још од својих господара добију као додатка, али засад нам о томе статистичари ништа не говоре.

Неки пуше, неки не; једни пију, други не. Али, хлеб и месо једемо сви — изузев вегетаријанаца који месо не окушају. Да ли сте се икад запитали колико се годишње хлеба потроши у свету. Сваког минута у свету се испече — и наравно поједе — 500.000 хлебова. Али, човек не живи само на хлебу: у једном минуту на нашој планети се поједе 60.000 килограма меса. Колико то износи на час, на дан или за годину — покушајте сами да израчунате.

Тврђи од најтврђеи

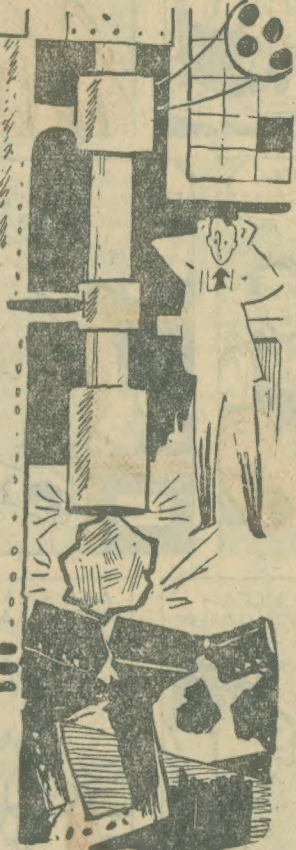
Овај камен је тврђи и од наковња! — рекао је један геолог показујући неки зеленкасти камен са шареним жилицама.

— Да видимо, — прихвати инжењер и стави камен на наковњ испод великог механичког чекића. И... после неколико тренутака телети су на све стране парчићи — наковња.

Овове се не треба чудити, јер је то био нефрит а он је отпоран на притисак од 7000 килограма по квадратном сантиметру, док обичан чекић издржава највише 5000 кг.

Необична чврстина нефрита није остала непозната ни нашим најстаријим прецима. Они су од њега правили оруђа, справе и украсе. Та вештина је била јако цењена и преносила се са оца на сина. На који начин су ти примитивни људи правили разне предмете кад је нефрит тако чврст да му ни чекић ништа не може? Они су пронашли и начин — загревали су камен и затим га „замакали“ у воду. Услед тога су настајале пукотине у блоковима нефрита. Да би му дали облик, стари уметници су користили плочице шкриљца као општрце тестере, песак као зубе тестере, и улагали много стрпљивости.

Изванредна чврстина нефрита се најбоље разуме кад се

он посматра под микроскопом. Тада се примећује да је унутрашњост камена створена од врло компактних влакана а материја од које су она сачињена зове се актино.

Дуго времена се веровало да се нефрит налази само у Индији, Бурми и Кини, али је године 1852. откривено врло богато налазиште и у Сибиру.

Кинески уметници су нарочито волели овај лепи тврди камен и од њега су правили мала ремек-дела. Већ 1176. године у једној књизи која се појавила у 100 сvezака, описани су предмети направљени од нефрита коме су том приликом призната многа својства, између осталих и ово:

„Његова сјајна површина симбол је људске врлине; његова чврстина је знање и разум; његови врхови које је немогуће иступити: правда“.

На Истоку се нефрит још звао: „Онај који продира у чекић“.

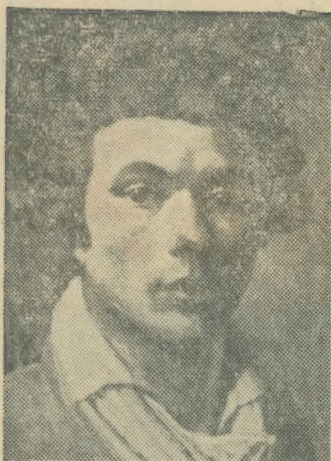
На Западу нефрит је познат под именом жад.

Реч жад је настала од шпанског „пиедра де ијада“, јер се дуго веровало да је жад или нефрит помагао код свих обољења бубрега.

Аптеки су правили оружје и необично лепе статуе од нефрита.

Данас се налазе два необично интересантна блока нефрита тежа од једне тоне, је дан у Британском музеју у Лондону и други у Метрополитен музеју у Њујорку.

Нефрит се употребљава за глачање и полирање разних материјала.

ДАВИДОВ АУТОПОРТРЕ

ЖАК ЛУЈ ДАВИД

Уметник чија је инспирација увек долазила из главе није на својим сликама никог улепшавао, чак ни самог себе

Први учитељ Жака Луја Давида (1748—1825) нагињао је класици а два борава у Риму само су употпунила Давидову наклоност према антици. По својој природи он није имао много срца, никад није у њему преовладало осећање нити је прибегао чудесном. Његова инспирација је долазила увек из главе — зато му недостају узбудљиви акценти.

Сматрао је мекушћом израза осећања а чврсту композицију, статичне ликове у патетичним позама извучене прецизним линијама — усвојио је као главни елемент свог сликарства. Боје његове зато су хладне и подређене цртежу.

Као представник класике у француском сликарству имао је следбеника и ван граница своје отаџбине и његов начин сликања је приман као узор, а затим као мода. Само, још за живота он је дочекао нови талас — романтичари су пољубили његове темеље.

Идеалиста по схватању а реалиста по темпераменту он није успевао да потпуно сагледа ствари и правилно се определи. За време француске револуције био је привржен Робеспјеру; 1792. постао је члан Конвента, организовао уметничке установе и револуционарне свечаности; буну се против раскалашних слика које су красиле луксузне апартамене племића и будућег цара, и сам тада сликао „Смрт младог Бараа“, „Мртави Мара“ (у неколико верзија) и слично. Са падом Робеспјера доспео је на шест месеци у тамницу и ту радио скицу по класичној теми за композицију „Сабинанке“.

Међутим, већ 1804. године Давид је постао први дворски сликар Наполеона. Славио је тада царство, сликао цара, његову породицу, великаше, даме. Из тог времена остало је најпознатије његово платно „Госпођа Рекамије“, у стилу ампира, које се налази у Лувру. То је искусна млада кокетка на своје легају за одмор, чији „поглед“ обећава много а не садржи ништа. Док му је позирала она га је вређала својом одбрамбеном незаинтересованшћу тако да ју је једном и опоменуо:

— Госпођо, даме имају своје худи, али и уметници такође. Дозволите да ја задовољим сада своју. Желим да са-

ГОСПОЋА СЕРИЗИА

чувам на слици ваш лик како доликује вашем положају.

Одговор није био љубазан али ју је примедба победила. Остала је незахвална иако је целог живота пред својим посетиоцима играла личност са Давидове слике — која је представљала симбол те епохе и тога доба цивилизације.

Са доласком Бурбонаца он је емигрирао у Брисел и ту и умро. У том раздобљу обрађивао је митолошке теме и, уколико је уопште његов, остао је и портрет „Три даме из Гана“ коме би пре одговарало име „Ратоборне даме“. Давид је госпођи Морел и њеним двома кћерима мајсторски дао карактеристичне физиономије: из њихових стиснутих усана провирује грамзивост и простота скоројевића.

Лични живот Давидов текао је без узбуђења и промена. Лик његове жене, типа Јуноне, остао је да живи у детаљима на портрету „Госпође Вернинак“, сестре Ежене Делакроа, или контесе Дару,

платна које је Стендал нарочито ценно. Био је неповерљив према женама и патио од комплекса мање вредности. Није био леп. Оток на левом образу деформисао је његово лице, као што се види на његовим аутопортретима, јер он ни себе није улепшавао. Му-

дао је и зато мало говорио. Није био никоме непријатељ али је био истинитољубив и према томе немилосрдан. Зато је и жене и друштво свога времена приказивао само онакве какви јесу а не какви би се желело да су.

У својој пуној моћи за време револуције Давид је био заштитник Жана Онореа Фрагонара (1732—1806) чија је кича створила прави ватромет јужњачких осећања. Он је желео да из своје епохе извуче „нешто више“ а Давид је приказивао хладну реалност. Фрагонарове жене су младе и улепшане, а Давидове бубуљичаве, и чак понека стара („Госпођа Пекул“).

У Лувру се налази портрет жене архитекта Тријумфалне капље и сестре Жозефа Вернеа — Госпође Шалгрена. Цео лик претворен је готово у огромне очи, а она танана, мало болешљива. Била је последња жртва Страхове, али је Давид није спасао мада је могао и мада ју је, по причама, волео. То је била његова освета што је одбијен.

После заточења, напуштен од свих и под надзором полиције, повукао се код једног пријатеља и ту створио 1795. једно од својих ремек-дела: лик госпође Емили Серизна, значио је рађање једног новог типа шарма, природног, као што је Русо волео. Веомла млада, свежа, блештавог тена, нимало улепшана, у белој хаљини од лаке материје са широким пантљиком око појаса везаном у машну, она једном руком држи дете а у другој букет пољског цвећа. Ништа више. Ничим Давид не би постигао већи ефекат нити ту врсту лепоте.

Када се говори о сликару не може се заборавити време у коме је он живео нити друштво коме је припадао. Због тога ће и Давидове слике остати сведочанства о његовом времену и друштву.

ЗРИКАВАЦ

Зрикавац или попац врло је симпатичан инсект, чувен по својој теми. Има га више врста, а најпознатији су:

Домаћи попац који је познат и из многих бајки, пева у углу код огњишта јер је пријатељ куће и домаћина који оставља на вратима у ноћној тишини, неколико мрвица хлеба и мало млека — за гладног попца. Бледо-жуте је боје, велики око 2 см. Највише воли да се завуче у пекаре и старе куће где има дакова брашна.

Пољски попац је познатији и већи (3 до 3,5 см) снажнији је, при са ирвопреним одсејем; у малим јазбинама од сувог песка прави гнездо и у њега увлачи сламу закачивши влат за себе.

Попац на дрвету је најмањи: свега 1 см дугачак, при-

је са жутим тачкицама. Живи на опалом лишћу и не копа јазбине. Пева увече и то врло „нежне песме“.

Од свих попца пољски је најбољи за чување. Као „стан“ може да му послужи већа дубља чинија прекривена металним ситом да би добијао ваздух. Ако хоћете да му створите луксузније бојавиште онда је погоднија већа кутија са једном или две стране од стакла и решеткастим поклопцем.

У оба случаја, у „стан“ треба да му ставите слој земље или песка, мало маховине и по који каменчић. Не треба заборавити и мали дубљи суд напуњен до врха водом, јер је попац „водопија“. Целу „кућу“ заједно са стакларом треба с временом на време стављати на сунце, наравно не дуго.

Попци су травоеди и углавном им прија сва биљна храна.

У пролеће, чак и у кавезу, мужјак-попац готово без престанка пева своје „кри-кри“. То наравно није песма јер на стаје трљањем десног крила о лево. На тај начин он привлачи своју животну другарицу.

Попац не воли много друштво других попца и да би освојио женку зна да се добро бори. Попци чак не воле ни друге инсекте, изузев бумбара, али се не може објаснити због чега.

И поред најбољег начина гајења попац не живи дуже од једне године.

ФАРМА МОЉАЦА

У енглеском месту Бранфорд налази се, вероватно, једина на свету фарма за одгајивање — мољаца. Због чега научници гаје мољце? Зар човечанству није доста и оних који по сопственој иницијативи грицају наша одећа у орманима и тепихе по становима? Циљ овог подухвата је испитивање и проучавање тих мајмушних инсеката који наносе огромну штету.

На фарму у Бранфорду текстилне фабрике шаљу узорке својих тканина да би на њих мољци положили своја јаја. Из јаја се излегу ларве које одмах почињу да гризу тканину. На тај начин стручњаци из „прве руке“ могу да дознају које су тканине за мољце привлачније и каквим их хемикалијама треба импрегнирати да их њихове ларве не би нагрисале.

НАЈВЕЋИ ВРТ НА КРОВУ

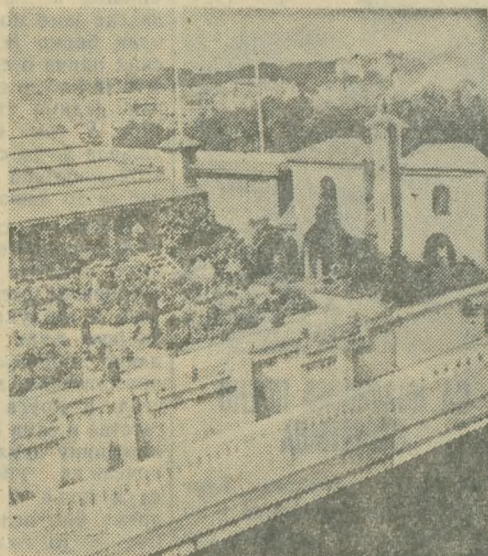
ОВАЈ ПРЕДЕО НЕ НАЛАЗИ СЕ У ПРИРОДИ, НЕГО НА КРОВУ ЈЕДНЕ РОБНЕ КУЋЕ У ЛОНДОНУ, А ЗАУЗИМА ПРОСТОР ОД ДВА И ПО ЈУТРА.

КРОЗ ВУЛНО ЗЕЛЕНИЛО, ПУН ЖИВАХНИХ РИВА, ТЕЧЕ ПОТОК, АЛИ ОН НЕ ИЗВИРЕ ИЗ ЗЕМЉЕ, НЕГО ИЗ РЕЗЕРВОАРА ВОДЕ НА КРОВУ.

ПРЕДНО СА „ЛЕЗЕРОМ“ САЧИЊАВА НАЈВЕЋИ ВРТ КОЈИ ЈЕ ИКАД УРЕЂЕН НА ОВАКВОМ МЕСТУ, ОТВОРЕН ЈЕ 1938. ГОДИНЕ.

РАДОВИ НА УРЕЂЕЊУ ОВОГ ВРТА „У ВАС ДУХУ“ ТРАЈАЛИ СУ ТРИ ГОДИНЕ. У ЊЕМУ РАСТЕ ЧАК И ДРЕВЕЊЕ, КАО У ШУМИ И ЧОВЕК ДОВИЈА УТИСАК КАО ДА СЕ НАЛАЗИ У „ПРАВОЈ“ ПРИРОДИ.

КАПЕШАНОВА КЊИ

ПО НОВЕЛИ
А. С. ПУШКИНА

КАКО ЈЕ НАСТАО „ОСКАР“

СТАТУЕТА „ОСКАРА“ ТЕШКА ЈЕ 3,5 КИЛОГРАМА, ВИСОКА ЈЕ 40 СМ, ОД БРОНЗЕ ЈЕ АЛИ ПРЕВУЧЕНА 24-КАРАТНИМ ЗЛАТОМ; СТАЈЕ 100 ДОЛАРА

Емил Јанингс први је добио »Оскара« Грета Гарбо, Марлен Дитрих и Чаплин никад нису добили Оскара. Сваке године подели се 25 Оскара.

Младић за којим многи чезну зове се Оскар — а то је у ствари победнички трофеј који Холивуд сваке године додељује најбољим достигнућима на филму. Оскар сада има већ 35 година; родом је из „Академије филмске уметности и науке“. На предлог 17.000 филмских радника бира се 1.700 чланова Академије — међу којима су продуценти, глумци и критичари, али и најбољи филмови, најбољи глумци, најбољи сценарији итд.

Први председник ове Академије био је пре 35 година Дуглас Фербанкс, незаборавни освајач са филмског платна а први глумац који је добио Оскара — Емил Јанингс. На почасној повељи писало је: „За изванредно уметничко достигнуће у два филма снимљена у Холивуду: „Умрети“ и „Последња заповест“. За први најбољи филм („Излаз сунца“) добио је Оскара један Немац: Ф. В. Мурнау.

На мисао да се у знак признања даје златна статуа, дошао је директор Метро-Голдвин-Мајера Седрик Цибокс који је и сам два пута добио Оскара за изузетно добар декор у црно-белим филмовима. Приликом једног свечаног банкета Академије он је на полеђини јеловника нацртао фигуру младића а вајар Џори Стенли, из Лос Анђелоса, извајао је.

Фигура Оскара стаје сто долара а сваке године их се дели по 25 комада. Но, ово је још јевтиније према самом чину додељивања награда када продуценти потроше око 100.000 долара.

Пре десет година је филм први пут учинио „колегијални гест“ према своме ривалу телевизији. Дозвољено је да две телевизијске компаније преносе свечани чин предавања награда — уз „малу“ цену од 250.000 долара! Први пут у историји Оскара, милиони Американаца су на својим екранима пратили додељивање награда исто тако радознано

као 3.000 одабраних гостију у самој дворани биоскопа. У прошлости „Оскара“ има чудних ствари: установљено је да ни Грета Гарбо, ни Марлена Дитрих, па ни Чарли Чаплин никад нису добили Оскара. Можда је томе разлог „кућна политика“ која се води иза кулиса Академије. Пошто велика продуцентска друштва сама наступају као „бирани“, а заступљена су бројно јаче или слабије према својој значајности, може увек да дође до великих изненађења.

Многи филмови награђени Оскаром остају записани у „златној књизи“ историје филма као: „Бродвеј мелодија“ 1928 или „На западу ништа ново“. Незаборавни су и филмови „Кавалкада“, комедија „Догодило се једне ноћи“, „Побуна на броду Баунти“, „Ребека“, „Најбоље године нашег живота“, „Све о Еви“, „Американац у Паризу“, „Про хујало са вихором“.

А ко су наследници Емила Јанингса? Лајонел Баримур, Чарлс Лаутон (Хенрик VIII), Клерк Гебл, Бинг Крозби, Лоренс Оливије (Хамлет) Фредерик Мерч, Спенсер Траси и Гари Купер — добили су по два пута Оскара.

На челу најбољих глумица стоји Џенет Гејнор у „Излазу сунца“, Мирнаау (1928), затим Мери Пикфорд у филму „Кокета“ (1929). За њима су Норма Ширер, Кетрин Хепберн, Клодет Колбер („Догодило се једне ноћи“) да би их 1937. сменила Бет Девис. По други пут је добила Оскара 1937. за филм „Џејзабел“. Ова велика глумица тријумфовала је и 1950. као носилац главне улоге у филму „Све о Еви“ који је добио Оскара. Лујза Рјанер је двапут узастопно била победница (1936. „Зиг филд“ и 1937. „Добра земља“). Вивијан Ли се успела до Оскара 1939. филмом „Про хујало са вихором“, а 1951. је играла главну улогу у филму „Трамвај назван жеља“ али и своју личну жену која је изгубила нерве. За њом су у прве редове ступиле Џиниер Роџерс, Џоан Фонтен, Џенифер Џонс („Бернадет“), Ингрид Бергман (1944. „Плинско светло“), Џоан Крафорд, и двострука добитница Оскара Оливија де Хевиленд.

Зашто је Оскар добио то име? Сасвим случајно. До 1931. године то је била безимена статуа. Тада је секретарица Академије Маргарет Херик ступила на дужност библиотекарке. Када је на писаћем столу свога шефа угледала малу статуу узвикнула је: — Па овај изгледа као мој ујак Оскар.

Статуица је тада добила име.

Субота, 20. јул 1963.

СТАРО И ТЕШКО ЗАНИМАЊЕ

Рударство није најстарије, али је једно од најтежих занимања људи. Када би рударске јаме могле да причају чули бисмо једну од потресних прича о судбини човека, што је нашло одјека и у многим делима светске литературе. У току векова стотине хиљада људи су изгубили животе копајући угаљ, а и данас се то дешава.

Далеко од светлости дана, у дубинама земље, без техничке заштите и на прагу експлозивног гаса — смеће се мана и ваздуха — прљави и знојави људи некад су, а и данас добрим делом, помоћу примитивних алатки копали угаљ и друга природна богатства и сами их износили на површину земље. Доцније су почели да употребљавају кола и коње, а то је у своје време био велики напредак. Све је то било далеко од сношљивог живота. И данас се још у свету налазе многи рудници у том примитивном стању.

У савремено доба то се стање ту и тамо под прити-

ском напретка поправља. Уместо да људи копају угаљ ручно, то раде бушилицама са компримованим ваздухом, уместо да сами износе угаљ или помоћу коњске запреге то обављају помоћу електричних железница. Таму рударских јама осветљава електрична сијалица која је на делу и робот, а негде су телевизијске камере стражари који будно прате рад ових робота. Негде се могу наћи ресторани и биоскопи, али то је ретко.

У појединим рудницама увек се спроводи све више механизација. Тако је у московској фабрици „Електросветлост“ конструисана нова електрична сијалица која је намењена рудницима. Ова луминисцентна светиљка конструисана је тако да не само боље осветљава рударска окна и ходнике, него је потпуно безбедна и у оним рудницама у којима постоји опасност од експлозија. Уколико се деси да се лампа разбије, специјални уређај полако раздваја контакте и пре-

кида довод електричне енергије.

Сем тога, захваљујући напретку науке постоје и апарати који емитују опасне количине експлозивног гаса. Истина, у већини рудника засад су још само рударске лампе једини сигнал за опасност од дејства овога гаса, јер се на њима осећа по пламену и живачаној мрежи.

ПРИЛИВ СТАНОВНИКА У ГРАДОВЕ

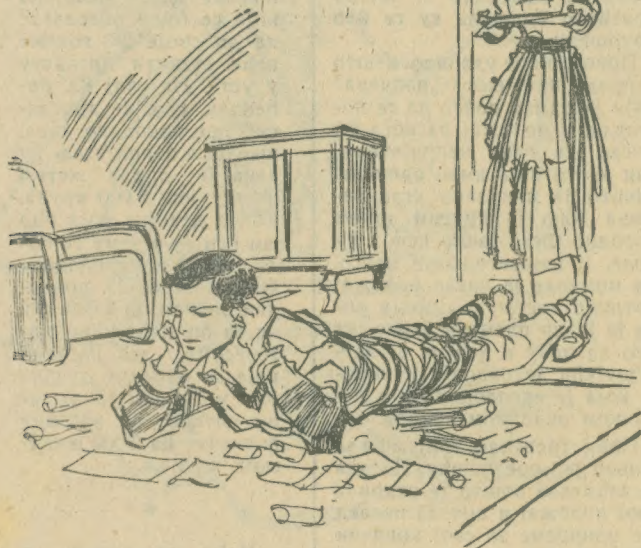
Само 13 одсто светског становништва живело је 1950. у великим градовима. Ако се са даљњим развојем пораст становништва одржи, у 2.000. године ће 60 одсто човечанства насељавати велике градове.

СА КОЛИЦИМА ПРЕКО СТЕПЕНИЦА

Шведски проналазач Бенг Илон начинио је колица у којима бебе могу удобно и без опасности да се возе уз и низ степенице. Родитељи треба само да притисну једно дугме и „чудотворна колица“ се готово сама крећу преко степеница.

А ЗА ЗАБАВУ МАЛО КВАНТНЕ ТЕОРИЈЕ

Средњошколац који према сопственим плановима конструише електронске мозгове. Признања највећих стручњака

Дејвид Малин из Њујорка почео је да говори кад је имао шест месеци. Преко травњака испред куће јурио је једну мачку кад је имао седам месеци. Као трогодишњи шврња ре-

довно је водио свој дневник у сликама у који је уносио све што би преко дана дожи-
вео.

Данас Дејвид има 17 година и према својим сопственим плановима конструише електронске мозгове, проналази нове путеве да ти електронски мозгови „боље мисле“ и — за свој рад и успехе прима честитања највећих америчких стручњака. Укратко речено, Дејвид је геније.

У својој соби Дејвид има читаву хрпу похвала и награда и просто је опседнут жељом да још много учи и научи. Висок је, тамнокож, носи наочаре, веома је духовит, али има мало времена да би водио нормалан живот једног ученика виших разреда гимназије.

— Када ми се нека девојчица свиди ја је позovem на неко научно предавање — ка-

же он. — Радо сам са другим децацима и младићима, али ученик који много и савесно ради мора да буде мало повучен у себе. Природно, ми бисмо волели да наше научнике представљамо и замишљамо као обичне људе, али да се објаснимо: човек мора да изгледа мало комичан када се учуради да би радио оно што његови пријатељи не разумеју или не одобравају.

Само, нису једини пријатељи ти који га не разумеју. Када мајка уђе у дневну собу највероватније да ће свој Дејвида угледати на поду окруженог морем белог папира по коме он исписује скице и формуле за електронске мозгове. Понекад га мајка упита шта ради. Али, то се не догађа често. Јер, шта јој он обично одговори? На пример: „Па, видиш, неуродинамички скокови могу се својим многим паралелним процесима...“ Боље је онда не питати него добити овакве одговоре.

Дејвид је увек заокупљен питањем: како човек мисли? Да би могао да нађе што тачнији одговор на ово питање, он је проучавао биохемију,

биофизику, физиологију, психологију и психијатрију. Третуто ради на једном методу који је назвао „иницијативна пречица“ и који треба да подстакне електронске мозгове на „боље“ мишљење.

Његови родитељи се можда мало разумеју у електротехнику, али зато много у одгајање једног талентованог детета.

— Не, никад га нисмо терали да чита књиге, али смо увек имали у кући књига које је могао да чита — каже његова мајка.

И отац и мајка заступају мишљење да деца треба да учествују у разговорима одраслих и зато је Дејвид увек смео да каже шта мисли када су његовом оцу, који је и сам физичар, долазили у посету колеге по струци.

Вечера је за породицу Малин време за дискусије о свему и свачему — почев од политике до старогрчких филозофа, а ти и такви разговори били су Дејвиду од велике користи.

Када више није могао да гледа како његова мајка прилично невешто управља ко-

лима, Дејвид је конструисао ауто са аутоматским управљачем — једним електронским оком које следи белу средњу линију на коловозу.

Годину дана касније конструисао је аутомат који је енглеске текстове преводио на руски и латински. Чувени Смитсонјански институт изложио је овај уређај у Вашингтону.

Дејвид је имао 15 година када је пронашао један аутоматски систем читања за електронске мозгове који омогућује да се препознају штампана слова свих врста.

Ове школске године он је завршио средњу школу и у јесен ће се уписати на Харвардски универзитет. И док овога лета његови школски другови раде на бензинским станицама или продају куване кобасице да би зарадили себи депарц, он са једном одабраном истраживачком екипом ради на Корнел-универзитету на проблемима квантне теорије...

Чак ни његов отац физичар не може више да прати рад свог седамнаестогодишњег сина.

РОБОТ ПОТПИСИВАЧ

Познати уметници и државници не морају више лично да одговарају на многа писма али пристојност им налаже да их бар потпишу. Само, ако то треба стотину пута на дан учинити одузима много времена и замара руку. Зато је нађен заменик и за тај посао: „робот-потписивач“. На париској изложби канцелариских предмета он држи налив-перо и за цигло један минут 90 пута верно потпише свога власника. Услуга „личног заменика“ донекле је корисна. Али ако би он без знања свога газде ставио његов потпис на неки чек, меницу или какав уговор — онда би се већ поставило питање да ли је потпис „прави“ или „лажни“. И ето прилике правницима да лупају главу.

НЕКАД...

На југу Арабије између Оманског залива, Арапског мора, Адена и Саудијске Арабије налазио се султанат Мускат и Оман.

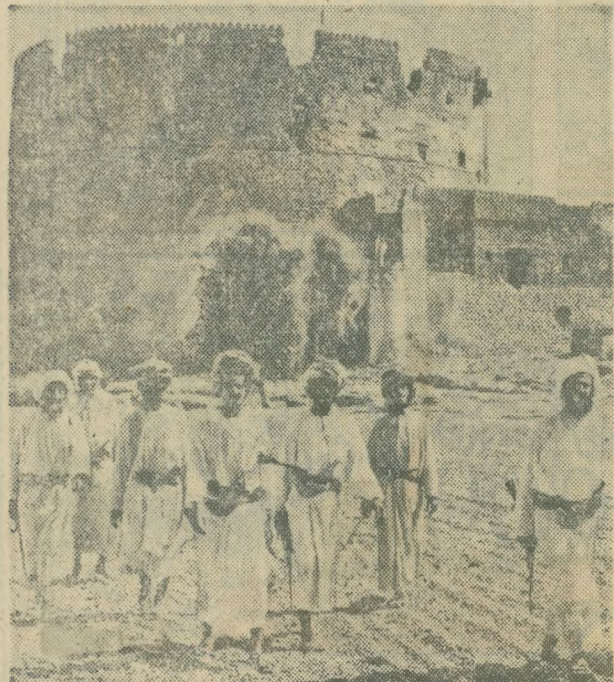
Ово подручје столећима је припадало гусарима. О њима је писао и Марко Поло у 13. веку. Долазак Енглеза, а доцније и проналазак парног брода учинили су да гусарење ишчезне. Међутим, 1955. и 1957. године неки су покушали да врате стара пиратска времена, али је султан то сузбио и страховито казнио побуњенике.

Главни град овог султана је Мускат у коме живи нешто преко 3.000 становника и вероватно спада међу најмање престонице на свету.

Цела земља је по конфигурацији земљишта разновр-

на: на пределу равнице дожу се брегови и до 500 метара висине, а у једном делу се простире и планина Шам висока 3.020 метара. Клима је пустињска. Нема трајних речних токова, већ је највише степна и пустиња. Најбоље су насељене оазе уз обалу.

Становници су Арапи, али има Персијанаца, Индијанаца, Белуца и афричких Црнаца. Земљиште се вештачки наводњава и то унеколико ствара услове за пољопривреду. Развијене су плантаже урми које дају изврсне плодове, гаји се и шећерна трска, а домаћа стока су камиле и говеда. По вршинама целе земље износи око 212.000 квадратних километара а број становника око 550.000.

ПО РОМАНУ
ЖИЛ ВЕРНА

ПРАВ О ОСУЂЕН

ЦРТА
Н. КРУЉЕВИЋ

»ВЕЛИКИ ПАС«

Међу небројеним трагедијама и херојским подвизима дуж целе обале Нормандије оних судбоносних дана јуна и јула 1944. када су се савезници искрцали и почели коначни обрачун са Хитлером, сигурно се издваја судбина једног британског тенка и његове посаде.

Трећи тенк другог одељења тенковске формације „Б“ није се много разликовао од стотине других типа „Черчил“ који су тих дана ангажовани у операцијама против немачких оклопних снага. Није се разликовао ни по чему осим можда по свом необичном и ружном имену „Велики пас“ како га је његова посада ко зна због чега назвала.

Трагедија овог тенка почиње недалеко од села Лобез, другог дана или боље рећи друге ноћи пошто су савезничке снаге почеле да заузимају положаје према гребену Жилари.

Вече је било мирно али се у ваздуху осећала напетост, и с времена на време чула пушчана паљба или плотун. Тенкови су тражили погодан заклон за ноћ и завршавали поједине извиђачке задатке.

„Велики пас“ се ваљао кроз кишу и блато. Већ више од једног сата радио-станица му није радила и остао је без икакве везе са осталим јединицама. Возач Луф је зурно кроз отвор и покушавао да кроз пошмочину пронађе пут до неке непријатељске јединице. Изненада мотор је громогласно закркљао и престао да ради. Сви покушаји да га поново покрене пропали су. Једна осовина у компликованој машини се сломила. Требало је заменити а резервних делова нису имали. „Велики пас“ је стајао на неких 50 метара од шумарка у коме би нашао добро скровиште али није могао стићи до њега.

Негде северно зачула се пушчана и митраљеска паљба а одмах затим и фијук бацачких мина и њихове тупе експлозије. За тренутак се људи у тенку учини да то пуцају на њих али им после би јасно да су се борбе водиле око њих и да их још нико није приметио. Помислили су да оставе тенк и пешице се провуку до своје пешадије која се морала налазити негде иза њих. Али појма нису имали где су Немци а где њихови. Уосталом то и није било тако важно јер је било групе него сигурно да би свака група војника на коју би у мрак набасали отворила ватру пре него што би успели да објасне ко су. Само, борци и једине и друге стране били су сувише преморени да би неког заробљавали.

И тако је посада „Великог пса“ одлучила да остане у тенку. Имали су још пет граната за велики топ и неколико шаржера за два тешка митра-

љеза. Ако их неко и нађе били су у стању да пруже пристојан отпор.

Извукли су велику мрежу за камуфлирање и препокрили куполу. Каплар Пајк је отпузао до шумарка и убрзо се вратио се читавим нарамком свеже одломљених гранчица за камуфлирање. Док је он неколико пута поновио свој пут до шуме остали су ашовима набацали земљу на бочеве тенка. Гледан чак и изблизине тенк је лично на велику гомилу земље.

Посада се надала да ће до јутра Британци или Канађани успети да рашчисте овај терен и да ће осим својих глава извући можда и свог „Великог пса“ који их је тако верно служио.

Пролазили су сати. Док су једни чували стражу други су покушавали да дремају. Била је увелико прошла поноћ када је командир тенка спустио руку на раме стрелца који је, згрчен на земљи поред леве гусенице тенка, мислио управо о Енглеској.

— Долазе!
— Ко?
— Швабе!

Иза гребена који се називао у светлости црвеног месеца чула се потмула бука јакот мотора.

Убрзо се на врху појавила силуета огромног немачког самоходног топа. Када се испео на највишу тачку стао је и на његовој куполи се појавио немачки официр да осмотри околину. Лепо се видело како с времена на време блеска одсјај месеца у сочивима дурбина.

— Проклетство! — прогунђа стрелац Алф. — Тако је близу а не можемо му ништа!

Иза немачког топа небо је с времена на време добијало ружичасту боју од одсјаја паљбе. Негде се водила велика битка.

Пошто му се учинило да са ове стране нема ничега, немачки командир је са још једним војником искочио из туреле. Чуло се како нешто разговарају. Пошли су пешице

да извиде какво је чудно то брдашце недалеко од шуме.

Енглески командир се зачак са спусти и дограбивши митраљез изађе опет на турелу наслонивши оружје на њену ивицу. Истовремено је издао наређење:

— Кад отворим ватру из митраљеза гађајте право у немачки тенк.

Чим су Немци пришли на мање од сто метара прст му је стегао обарах а он је наредио:

— Окрећи турелу. Топ на непријатеља... Пали!

Стрелац Алф није узалуд важио као један од најбољих у дивизији. „Велики пас“ се затресао из темеља а заглашујући пуцањ испунио је ноћ. Немачки командир и његов пратилац срушили су се као покосени.

Прво зрно је ударило нешто испред немачког „панцера“ који је одмах почео да се поставља у положај из кога би могао да гађа непријатеља, али за то није имао времена. Пошто је поправио угао гађања Алф је другим зрном погоднио цина тачно испод куполе, у најосетљивије место. За моменат је читав положај потпуно нестао у диму, а онда је један пламени језик лизнуо ка небу и зачула се заглашујућа детонација муниције која је експлодирала у немачком оклопном возилу.

Први тренутак тријумфа за мењен је опрезношћу. Посада је заћутала пошто је открила свој положај и почела последње припреме за свој коначни обрачун са немачким тенковима који су морали бити привучени топовском паљбом.

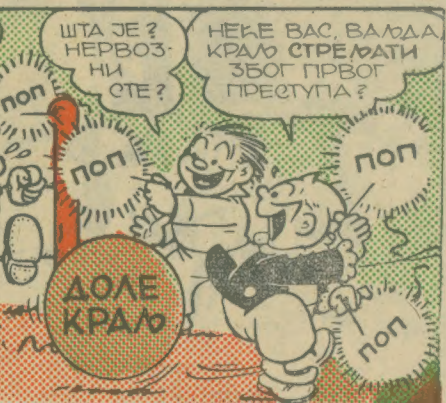
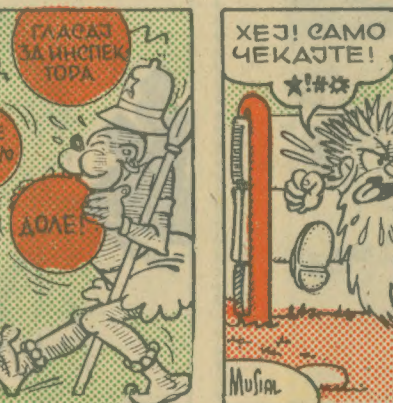
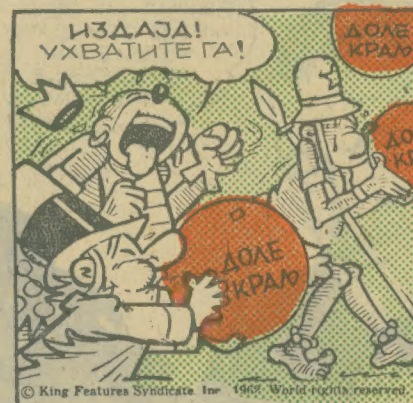
Када се ускоро на гребену појавило десетак немачких тенкова „Велики пас“ је био спреман да их дочека иако је имао још свега три гранате поред митраљеза који нису могли много да науде тешким оклопима.

Следећег дана савезничке трупе успеле су да одбију јак немачки тенковски напад. На терену су нашле олупине три немачка тенка, једног великог самоходног топа а испод њих, недалеко од шумице, потпуно изрешетан и изгорео — лежао је „Велики пас“.

ЗА НЕПУШАЧЕ

О свом 80. рођендану, пре пет година, Пер Јунг, који живи у шведском граду Филипсхуту, одредио је суму од 10.000 круна за награђивање десет девојака које се буду обавезале да до своје 25. године неће ставити цигарету у уста. На свој 85. рођендан, који је прославио пре неколико дана, шведски непријатељ дувана је додао истом фонду још 5.000 круна. Свака девојка која одржи реч — о чему се води строга контрола, добиће на свој 25. рођендан поклон од 1.000 круна са припадајућим интересом; девојчицама које се одрекну дувана још у 12. или 13. години интерес ће награду повисити на 2.000 шведских круна.

Међу ученицима у Данској спроведена је широка анкета уз помоћ професора и лекара. Девојчице и дечаки од 12 до 13 година савим су се отворено изјаснили шта мисле о пушењу, кад су почели, колико пуше и како долазе до дувана. После овога у Данској се сматра да ефикасна борба против никотина треба да почне још код деце у првим разредима.

ЈЕДИНСТВЕН РЕКОРД

Свакако необичан светски рекорд постигла је једна 62-годишња жена из Дурбана у Јужној Африци. Више од стотину пута гледала је филм „Сиси“ са Роми Шнајдер. Кад се тај филм није више приказивао у Дурбану и околним местима отишла је у 87 км удаљени Питермарицбург и тамо га гледала још два

пута. Свако ће се упитати због чега јој је тај филм толико интересантан.

— У младости су и мене звали Сиси али то није једини разлог што ми се допада — каже она. — Главни јунак Карл Хајнц Бен невероватно личи на мог покојног мужа и на мог сина.

ДЕТЕ ЏИН

Чудо од детета у телесном погледу је мали Арслан, четврто дете пастирске породице Салтибацијев, настањене у области Џамбут у јужном Казахстану. Дошао је на свет са 4 зуба и био тежак 6 килограма и 850 грама. Сада, у својој трећој години далеко је одмакао од својих

вршњака: висок је 105 сантиметара, обим груди му је као у неког већ одраслог човека, а тежак је 52 килограма. Веома је живахан и при одличном апетиту. Специјални лекари воде рачуна о његовом даљем телесном и умном развоју.

НАЈЛЕПША БАРКА

Кад се лабудини умре од пливања и играња у води онда их мама-лабуд ставља на своја леђа и превози до гнезда.

ВАТРОГАСЦИ-ЖАБЕ ИЗ ДОКОВА

Марта 1960. године докови у Лос Анђелосу били су захваћени нечувеним пожаром. Штета је износила неких 15 милиона долара. Ватрогасци из велике луке са западне обале пристигли су са својим најмодернијим уређајима као и најсавршенијим возовима-цистернама — али све је било немоћно пред овом стихијом као деца са својим пиштољима за воду.

Један новинар са горчином је писао: „Кад се два основна елемента: вода и ватра уједине против човека сва борба остаје потпуно узалудна“ — Да, добро сте прочитали, вода и ватра... Вода да би заклонила ватру... Јер су докови Лос Анђелоса дугачки више од 35 километра направљени испод мора од изукрштаних греда, безброј металних арматура — то је права циновска шума стубова, понтона, и све је то прекривено дебелим слојем талог и разних масних отпадака.

„Нама није потребна легија ватрогасаца — писао је исти новинар — већ батаљон интелигентних риба. Јер ко други може нешто да учини у

овој цунгли ватре где изгледа као да гори у исто време хиљаду пожара“.

И заиста проблем је био у томе да ватрогасци са ње постоје, ријучи по угутрашњим деловима докова, где је средиште пожара.

Тада је Мануелу Картеру, младићу од 25 година, иначе „човеку-жаби“, пала на памет одлична идеја да у мо-

ДВА ЧОВЕКА ИЗ ЕКИПЕ ГУРАЈУ СПЕЦИЈАЛНЕ НАПРАВЕ ПРЕМА МЕСТУ ПОЖАРА, ОДАКЛЕ ЊЕ КРЕЊУТИ У „НАПАД“.

СНАЖАН МЛАЗ СЕЧЕ МОРЕ КАО ОШТРИЦА... ПОРП НОРИС И ЛОРИС ХАРВЕКЕР СЕ НАЛАЗЕ УПРАВО ИСПОД ЦЕНТРА ПОЖАРА.

ру треба тражити решење. Главна тешкоћа у борби против пожара је та што се мора допрети до самог њеног језгра а за то је потребно гњурати се.

И тако су ступили у акцију „ватрогасци-жабе“, снабдени специјалном опремом: није му папирни новац у металним млазевима воде или специјалне пене треба да допру и до најудаљенијих и најскривенијих запаљених центара.

Данас већ „ватрогасци-жабе“ отварају школе и у другим великим светским лукама у којима поучавају тој вештини и опасном послу многе смеле младиће.

ДВА ЧОВЕКА ИЗ ЕКИПЕ ГУРАЈУ СПЕЦИЈАЛНЕ НАПРАВЕ ПРЕМА МЕСТУ ПОЖАРА, ОДАКЛЕ ЊЕ КРЕЊУТИ У „НАПАД“.

Уместо човека

Кад неки возач у Филадельфији, у САД, продужи време паркирања или своја кола остави на недозвољеном месту биће му уштеђене све административне тешкоће око плаћања казне у суду. Новац ће припасти одмах аутомат, „колектор“, који личи на контролну касу у трговинама.

Процедура иде овим редом: опомену — која се разликује од досадашњих јер је дугачка 18 а широка 6 см — полицајац ће оставити на аутомобилу а кажњени возач има да убаца у аутомат заједно са одређеним новцем у метал (ако га нема при себи други аутомат под крај „колектора“ промениће му папирни новац у метални). Половину казненог листића са датумом наплате аутомат ће избацивати као признание, а друга половина ће се извадити приликом пражњења аутомата и предаће се архиви надлежног суда.

Јесће ли већ чим да...

... израчунато је да се у току године у целом свету преврне ора-

њем око 1.000 кубних километара земље.

... према недавној изјави једног стручњака за производњу слаткиша Енглези су велики потрошачи бонбона: више од 60.000 тона бонбона потроше годишње.

... најдужи вијадукт на свету од 160 километара налази се у долини реке Хуанг-Хо, у Кини, близу Чао-Чеуа.

... морски слон не трпи да га нежељени посетиоци узнемиравају

док дрема. Он се наметљиво ослобађа на тај начин што предњим перајима баца на њих шљунак и камење.

... у Америци се продају папуче са минијатурним батеријама што омогућава да се види кад се хода и по најмрачнијим кутовима куће или баште.

... најшири мост на свету од 349 метара је Крафорд у главном граду Провиданса најмање савезне америчке државе Род Ајленд.

... највећа јулска температура у Београду из мерена је 5. јула 1910.

године: 40,2 Целзијусових степени.

... наша народна песма „Хасанагиница“ преведена је само у Енглеској 8 пута. Један од преводилаца „Хасанагинице“ је Валтер Скот.

... породица Медичи, најбогатија у Фиренци, владала је овим градом проширивши територију, од 1406 — 1737. године када је умро последњи владалац са тим презименом.

... мада нема писмених докумената готово је сигурно да су и Асирци и Египћани знали за

шестар. Иначе, било би тешко објаснити како су делили круг на једнаке делове, а то су они често чинили.

... иако се позоришни комад „Дама с камењима“ давао 1000 пута, он свом аутору Александру Дими сину, није донео много, пошто је роман продао издавачу Мишелу Левну за 400 ондашњих франана а драматизовано дело импресаријима Жироу и Дањоу за 500 франана.

... гајење наута у Европи води порекло од

старих Римљана код којих су наут и лук били главна храна широких народних маса.

ТЕШКИ УСЛОВИ...

Услови рада постају све тежи за спортске новинаре у неким деловима света. За време панамеричких игара, на пример, да би дошли до телефонских кабин новинари су морали прво да се пребаце преко два метра високог зида и прескоче јарак пун воде. Неки јужноамерички новинар је тада рекао:

— Створили смо нову

дисциплину: телефонска трка с препонама.

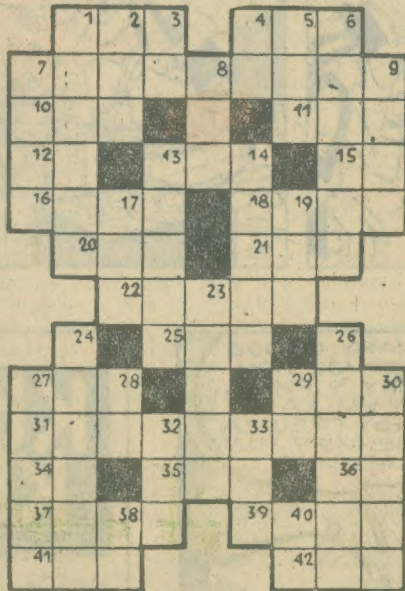
Постигнути резултати су били преко сваког очекивања.

Приликом афричких игара у Дурбану репортери су морали да пређу брану од бодљикавих жица и пробију се кроз кордон падобранаца да би стигли на место одређено за њих.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) зимски спорт; 4) показна заменица; 7) птица из породице зеба; 10) плочица којом се игра хокеј на леду; 11) планина у западној Србији; 12) латинска свеза; 13) лако запаљиво дрво; 15) лична заменица; 16) птица из реда пузавица; 18) припадник индијанског племена у С. Америци; 20) умотај; 21) башта; 22) мрав; 23) коњски покривач; 27) аждаха; 28) народно коло; 31) птица певачица жута перја; 34) ономатопеја лављега; 35) птица певачица црна перја и жута кљуна; 36) слово латинице; 37) талас; 39) главни град Јордана; 41) фламански сликар (Ван); 42) мушко име.

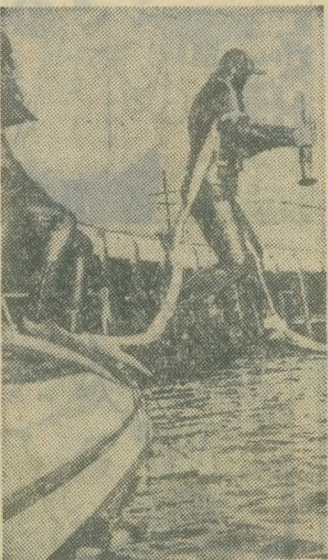
Усправно: 1) стање; 2) острво на Јадрану; 3) река у Аустрији; 4) предлог; 5) шала; 6) со сирћетне киселине; 7) место у Црној Гори; 8) група острва Нове Гвинеје; 9) врста четинара; 13) птица селица; 14) птица из фамилије врања; 17) део лица; 19) предметак у словеницима који означава даву прошлости; 23) брито; 24) најомиленија птица певачица; 26) птица певачица; 27) пристаниште у Јордану; 28) немачки предлог; 29) лична заменица; 30) мерило знања; 32) лука у Израелу; 33) стара грчка колонија на острву Вису; 38) два иста сугласника; 40) хемијски знак за мазуријум.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) кокош; 6) препарат; 8) Гва; 9) Крк; 11) репортер; 14) мм; 15) сто; 16) Ин; 17) ажда; 19) гч; 20) во; 21) ла; 22) со; 23) вест; 25) Слободан Петровић; 26) три; 27) ра; 29) поветарац; 32) Аре; 33) Ака; 35) Трбовље; 37) сума.

Усправно: 1) крап; 2) ое; 3) кварта; 4) ор; 5) шака; 6) поема; 7) Тржић; 8) грм; 10) Кан; 12) Осло; 13) то; 18) уво; 19) гас; 21) Лена; 22) спорт; 23) врло; 24) траке; 25) Спа; 26) те; 28) Аца; 30) верс; 31) Раља; 35) би; 36) Војислав М(арковић).

ПАЖЊА!... ПОЖАР У ДОКУ У ЛОС АНЂЕЛОСУ... ЈЕДНА ЕКИПА ВАТРОГАСАЦА-ЖАБА СПРЕМА ЈЕ ДА СКОЧИ У МОРЕ. ФРЕД ЛИПТОН, ШЕФ, ПОЛАЗИ У ИЗВИЂАЊЕ... СПЛЕТОВИ ГРЕДА И ПОНТОНА НИСУ ВИШЕ ЗАСТРАШУЈУЋИ И НЕПОЗНАТИ ЛАВИРИНТИ КАО НЕКАД... „АНЂЕЛИ“ ДОКОВА, КАКО ИХ САДА ЗОВУ, ПОЗНАЈУ СВОЈУ ПОДМОРСКУ ОБЛАСТ ВОЉЕ МОЖДА НЕГО ГРАД ИЗНАД СЕБЕ.

Курс фотографије за почетнике

IV ЧАС

О подешавању апарата

Видели смо већ да не квалифет слике, и поред исправно подешене даљине на објективу, зависити од количине светлости коју пустимо да падне на филм. Ако је ово осветљење превелико, добие се при негатив и према томе бледа слика. Обрнут је случај ако филм недовољно осветлимо. Вештина се дакле састоји у исправном руковању дема величинама: временом експозиције и отвором дијафрагме.

После извесне праксе моћи ћете подешавати ова два чиниоца и без помоћних средстава. За прво се време ипак држите једноставних упутстава које ћемо вам сада дати.

На излету сте, рецимо на шумском пропланку, сунце је одскочило а на небу једва да има облака. Које време експозиције и који отвор дијафрагме треба узети? Ове ће се величине свакако разликовати од услова који су потребни за сликање по тмурном времену или у затвореној просторији. Ево једне прегледне таблице која може послужити за „праву помоћ“.

Претпоставимо да у апарату имате филм просечне осветљености, тј 18/10° ДИН. Услови на нашем излету највише ће одговарати другој рубрици с лева у табели. Као што лако можемо видети, експозицију треба поставити на 1/100 или 1/125 сек. (на апаратима обично постоји само један од ова два броја) а отвор дијафрагме на 8. Пошто смо подесили одговарајућу даљину, све је спремно за сликање.

На плажи или снегу прилично је светлије и стога дијафрагма треба још више затворити. Код облачног времена светлости је далеко мање но што нам то изгледа. Укупна количина светлости је сада око четири пута мања и стога продужавамо време експозиције и отварамо дијафрагму.

Може се десити да снимамо са осетљивијим филмом, који рецимо има 21/10° ДИН. Као што смо видели у претходним часовима, овај филм је двоструко осетљивији од оног који има 18

10° ДИН, и за њега наша таблица неће важити. Ипак, можемо се лако домаћи ако имамо на уму да сваки наредни број отвора дијафрагме пропушта двоструко мање светлости. Сада ћемо тамо где се тражио отвор 4, ставити наредни број 5, 6, уместо 8 ставићемо 11 и сл. Исто се може учинити скраћивањем времена експозиције: уместо 1/100 поставићемо 1/200 сек, уместо 1/25 узвешемо 1/50 итд.

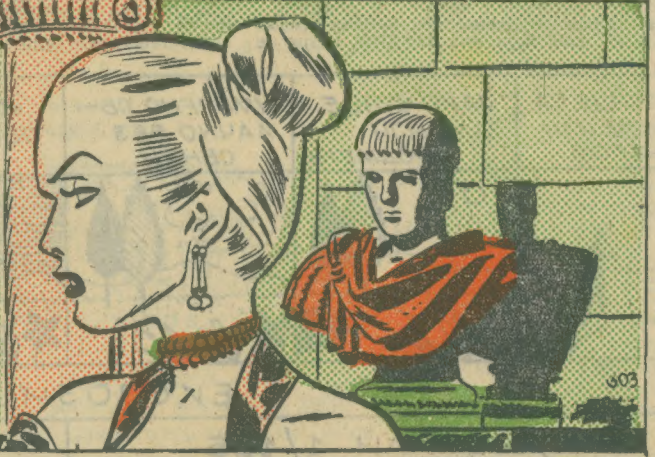
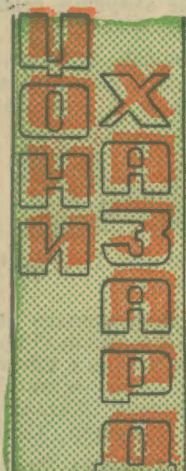
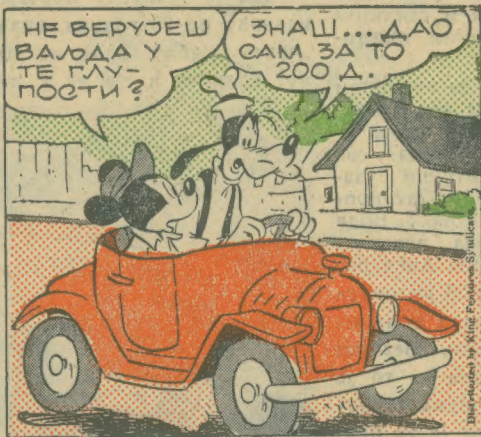
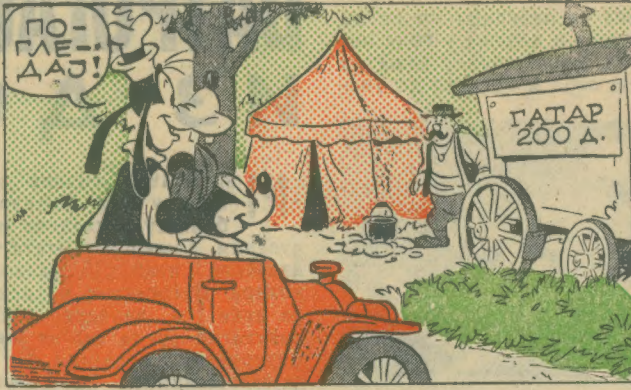
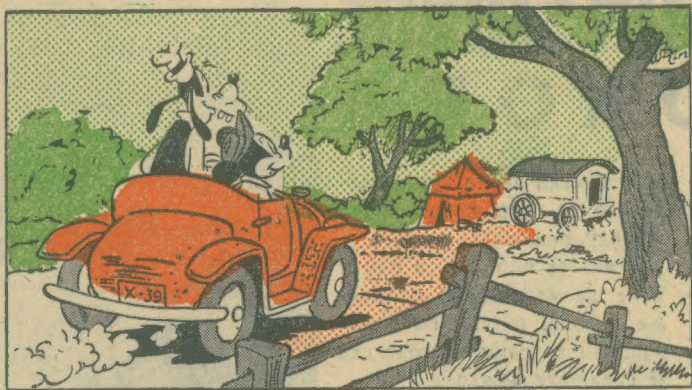
У обрнутој ситуацији, ако на пример имамо филм са 15/10° ДИН, који је сада двоструко

мање осетљив од онога за који је дата таблица, поступићемо обрнуто: отворићемо дијафрагму или ћемо продужити експозицију. Црно-бели филмови ове осетљивости прилично су ретки, али је ово нормална осетљивост цвет-филмова.

Сви се ови проблеми, ипак, решавају без по муке такозваним светломерима. То су инструменти који су каткад монтирани у самом апарату а могу се носити и посебно. Они обично садрже фото-хелију, малу плочицу која производи струју кад

на њу падне светлост. Што је јача светлост, јачаће и струја што се лако може прочитати на инструменту са казаљком. Управимо ли отвор светломера ка предмету који хоћемо да сликамо и покљупимо значку која се на њему налази са положајем казаљке, моћи ћемо лако читати исправан пар експозиције и отвора дијафрагме. Сам светломер се такође може дотерати према осетљивости филма којим сликамо, тако да ће и за различите филмове дати исправне одговоре. (Крај)

ЈАКО СУНЦЕ, СА ПЕСКОМ ИЛИ СНЕГОМ	ЈАКО СУНЦЕ, ТАМНИЈИ ПРЕДМЕТИ	УМЕРЕНО ОБ- ЛАЧНО БЕЗ СЕНКИ	СА СВИМ ОБЛАЧНО	ПРЕДМЕТ У СЕНЦИ	СВЕТАЛА ПРОСТОРИЈА
					
ЕКСПОЗИЦИЈА					
1/100 ИЛИ 1/125			1/50 ИЛИ 1/60		1/25
ОТВОР ДИЈАФРАГМЕ					
11	8	4	4	4	2,8

Ква-Ква!

Уређије Паја Патак

ПОГОДИО

Послао Шиља једном свом пријатељу сценарио и уз њега писмо: „Кладим се у хиљаду динара да нећете прочитати мој сценарио“. Пријатељ му посла 1000 динара и писмо: „Опкладу сте добили“.

ЗБОГ НАОЧАРА

Срео се Шиља са једним пријатељем у џунгли за време лова на слонове. — Гле, кога видим! — зачуди се Шиљин пријатељ — Откад ви ловите слонове? Колико се сећам били сте насигурани ловац лептирова. — Па због лептирова сам и дошао овамо, али како сам изгубио наочаре, почео сам да ловим слонове.

ДЕЧЈА УСТА

Паја грди свог сестрића Рају због лоших оцена. — Тој се учитељ љути што нинта нећеш да учиш. — Па ја и нећу да учим, ја хоћу одмах да знам, — каже Раја уверено.

И ТО ЈЕ БОЉЕ

— Драги, — каже Пата Паји — сусетка на нашем спрату има менир исти као мој. — Видим у чему је ствар — одговори Паја, — хоћем да ти купим нов. — Признај да је и то лакше него да се опет евојимо.